Olsztyn, dnia 3 czerwca 2020 roku

dr hab. Jarosław Szczechowicz, prof. UWM
Katedra Postępowania Cywilnego i Ochrony Prawnej
Wydział Prawa i Administracji
UWM w Olsztynie

Opinia promotora dotycząca rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska pt. „*Doręczenia w polskim procesie cywilnym”.* została napisana przez mgr Karolinę Rzeczkowską i zasługuje na pozytywną ocenę.

1. Wybór i zakres tematu

Decyzja o wyborze przedmiotu pracy jest podyktowana aktualną, istotną zmianą przepisów w Kodeksie postępowania cywilnego regulujących instytucje doręczenia. Rozważania zawarte w rozprawie koncentrują się na czynności doręczenia w postępowaniu cywilnym procesowym. Rozprawa ma w założeniu stanowić usystematyzowane ujęcie czynności doręczenia podejmowanej w postępowaniu cywilnym procesowym. Zasadniczym celem rozprawy jest określenie roli czynności doręczenia z punktu widzenia procesu cywilnego oraz wpływu tej czynności na prawidłowy przebieg procesu cywilnego. Nadto celem pracy jest również zbadanie i analiza stosowania nowych uregulowań w praktyce orzeczniczej. Dobór tematu rozprawy, tak z punktu widzenia obecnego stanu literatury, jak i praktyki stosowania prawa, jest pożądany. Liczne nowelizacje Kodeksu postępowania cywilnego oraz postępująca informatyzacja procedury cywilnej sprawiają, że przedmiot pracy należy ocenić jako aktualny, trafny i uzasadniony.

2. Konstrukcja i przyjęta metodologia pracy

Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, wniosków końcowych, bibliografii oraz wykazu skrótów. Liczy 244 strony. Bibliografia składa się łącznie z 408 pozycji, w tym 184 pozycji literatury, 65 aktów prawnych, 148 orzeczeń, 8 źródeł internetowych oraz 3 innych źródeł. Rozprawa jest napisana w sposób przystępny i zrozumiały. Doktorantka zastosowała metodę prawno-dogmatyczną oraz historyczno-prawną. Wartościowym fragmentem pracy jest analiza badań aktowych, umiejscowiona w rozdziale III. Natomiast rozdział VI w całości poświęcono metodzie prawno-porównawczej. Wnioski końcowe stanowią w przeważającej mierze postulaty *de lege lata* i *de lege ferenda,* dostatecznie uzasadnione i skonkretyzowane.

3. Treść rozprawy.

Rozdział pierwszy został w całości poświęcony aspektom teoretyczno-prawnym czynności doręczenia. W pierwszej kolejności podjęto próbę zdefiniowania pojęcia „doręczenie" w rozumieniu potocznym i prawnym. W oparciu o literaturę przedmiotu, dokonano analizy doręczenia jako czynności procesowej, pomocniczej i konwencjonalnej. Ponadto, omówiono instytucję doręczenia na tle wybranych zasad procesu cywilnego. oraz przeanalizowano skutki uchybienia wymogom czynności doręczenia.

W rozdziale drugim omówiono poszczególnych adresatów czynności doręczenia. Struktura rozdziału została wyznaczona przez podział podmiotów doręczenia na sześć zasadniczych kategorii. Pierwsza kategoria obejmuje stronę procesową. Druga i trzecia kategoria to podmioty, które działają w imieniu strony procesowej, przy czym w drugiej kategorii podmioty działają za stronę z woli ustawodawcy lub kompetentnego organu (przedstawiciele ustawowi), a w trzeciej kategorii podmioty działają za stronę na podstawie stosownego umocowania aktem woli strony (pełnomocnicy). Czwarta grupa obejmuje uczestników, którzy działają na prawach strony procesowej i mając za zadanie ochronę interesu publicznego lub indywidualnego (np. prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, organizacja pozarządowa). Piątą grupę tworzą tzw. „inne podmioty doręczeń" o zróżnicowanym charakterze (interwenient uboczny, osoba wezwana do toczącego się procesu, organ egzekucyjny itp.). Szóstą kategorię obejmują pozostałe osoby (osoby trzecie), które w konkretnym procesie cywilnym – mimo, iż nie są bezpośrednio zainteresowane rozstrzygnięciem sprawy – mają do odegrania ściśle określoną rolę procesową (np. świadek, tłumacz). W zależności od tego, który z wymienionych powyżej podmiotów jest adresatem doręczenia, wyróżnia się różnice w sposobie dokonywania doręczeń. W rozdziale tym wyodrębniono i omówiono te różnice.

Rozdział trzeci poświęcono podmiotom pośredniczącym w doręczeniu w toku procesu cywilnego. Zakres przedmiotowy tego rozdziału sprowadza się zasadniczo do przepisu art. 131 § 1 k.p.c., który ustanawia katalog podmiotów pośredniczących w doręczeniu w procesie cywilnym. W katalogu tym ustawodawca umiejscowił operatora pocztowego, osoby zatrudnione w sądzie, sądową służbę doręczeniową oraz komornika. Ponadto, w tym rozdziale zastosowano metodę badań aktowych, które pozwoliły na zweryfikowanie sygnalizowanych w doktrynie i judykaturze problemów związanych z tzw. „doręczeniami komorniczymi".

W rozdziale czwartym przedstawiono przedmiot doręczenia, przy dokonaniu rozróżnienia na pisma sądowe oraz pisma procesowe. Do zbioru pism sądowych zakwalifikowano orzeczenia, w tym zwłaszcza wyroki, postanowienia, nakazy zapłaty i zarządzenia.

Rozdział piąty porusza problematykę sposobów dokonywania doręczeń w procesie cywilnym, rozumianych jako metoda udostępnienia pisma adresatowi w końcowej fazie doręczenia. W ramach tego rozdziału zastosowano rozróżnienie na doręczenia tradycyjne oraz doręczenia elektroniczne. Do doręczeń tradycyjnych zakwalifikowano doręczenie właściwe, zastępcze, przez awizo, do rąk kuratora oraz przez pozostawienie pisma w aktach sprawy. Znaczną część rozdziału poświęcono informatyzacji doręczeniom elektronicznym, które bez wątpienia stanowią przyszłość prawa cywilnego procesowego. Założono przy tym, że – pomimo postępującej informatyzacji procesu cywilnego – potencjał Internetu nie jest wykorzystywany w sposób satysfakcjonujący we wprowadzonych przez ustawodawcę regulacjach dotyczących czynności doręczenia. Zwieńczeniem rozdziału jest analiza doręczeń bezpośrednich pomiędzy profesjonalnymi pełnomocnikami. Wprawdzie ich omówienie w rozdziale V stanowi odstępstwo od zasadniczej jego istoty, jednakże z uwagi na systematykę całej rozprawy, zasadnym wydaje się umieszczenie tego zagadnienia właśnie w tym rozdziale. Zwłaszcza, że rozważania o doręczeniach bezpośrednich zwieńczą wnioski *de lege ferenda* ściśle związane z elektronizacją procesu cywilnego. Wobec tego, najpierw należało wyjaśnić, na czym w ogólności polega elektronizacja i informatyzacja procesu cywilnego, by przedstawić w dalszej kolejności istotę doręczeń bezpośrednich pomiędzy profesjonalnymi pełnomocnikami oraz powiązać je z doręczeniami drogą elektroniczną.

Rozdział szósty zawiera analizę prawno-porównawczą, polegającą na zestawieniu czynności doręczenia z punktu widzenia polskiego, niemieckiego oraz francuskiego procesu cywilnego. Wybór wskazanych porządków prawnych był podyktowany przyjęciem hipotezy badawczej, zgodnie z którą polski ustawodawca, konstruując lub nowelizując przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o doręczeniach, czerpał z rozwiązań funkcjonujących w tych dwóch krajach.

Pracę wieńczą wnioski stanowiące podsumowanie rozważań Autorki przedstawionych w poszczególnych rozdziałach, jak również weryfikację hipotez badawczych wraz z postulatami *de lege ferenda*.

Ogólnie można przyjąć, że treść pracy i wnioski Autorki zasługują na pozytywną ocenę.

4. Formalna strona pracy

Od strony formalnej praca jest poprawna. Daje się zauważyć sprawność warsztatu pisarskiego Autorki, jednorodną stylistykę. Dyscyplina słowa w tak trudnym temacie jest także wartością dodaną.

5. Konkluzja

Tematyka podjęta przez mgr Karolinę Rzeczkowską w rozprawie doktorskiej jest doniosła, a Autorka wykazała w niej opanowanie wiedzy i metod z prawa postępowania cywilnego. Praca odpowiada wymogom ustawowym określonym w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669).